

Red. Ingvar Svensson

Konferens — östra kretsen

Ett 25-tal medlemmar av Socialchefsföreningens östra krets deltog i östra kretsens konferens i Sala 19—20 nov. Två punkter stod på programmet. Ragnar Christenson ledde en diskussion med rubriken "Social centralnämnd, Distriktsnämnder, Delegationsförfarande." Vidare skedde en ingående granskning av debattskriften "Socialvård i framtiden" under medverkan av Bertil Johansson och Willy Karlsson.

Gorillateater

"Hjälp" eller "Ett spel om jämställdhet" — Gorillateaterns pjäs om socialvård som fick sitt uruppförande vid konferensen "Socialvård i framtiden" i Göteborg — har nu spelats ett 40-tal gånger på olika platser i landet. Danmarks television har gjort en upptagning och i januari—februari 1971 når pjäsen även dansk publik. Gorillateatern, som är både en uppsökande teater och en kvartersteater, har även andra aktuella pjäser på sin repertoar, exempelvis "Latinamerika — ett spel", "Det finns gränser" som behandlar invandrarfrågor.

Är någon intresserad av att engagera Gorillateatern så kan teaterensemblen nås på Kirsebergs

fritidsgård, Kronetorpsgatan 1, 212 26 Malmö, tel. 040/18 33 77.

Socialförvaltningen i Malmö, tel 040/99 50 00 står även till tjänst med information om pjäserna och teatergruppen.

Red: Sten Söderberg

Fond för narkotikakontroll

FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC) bad den 11 november generalsekreterare U Thant att upprätta en FN-fond för kontroll av narkotikamissbruk. Fonden skulle tillkomma genom frivilliga bidrag och förvaltas av generalsekreteraren i avvaktan på en långsiktig plan för FN-insatser mot narkotikaproblemets tre kritiska punkter: Tillgång, efterfrågan och smuggling.

FN:s narkotikakommission rekommenderade den 2 oktober att en sådan fond upprättades för att skapa resurser för forskning, information, tekniskt bistånd och personalförstärkning av de FN-organ som arbetar med narkotikakontroll.

Världsbanken ser upp med miljöfaran

Världsbanken har upprättat en liten miljöavdelning inom sekretariatet med uppgift att bedöma de miljömässiga följderna av de utvecklingsprojekt som banken ombeds medverka till att finansiera.

Det problem som institutionerna för utvecklingsfinansiering står inför, säger McNamara, är om eller hur u-länder kan hjälpas undvika eller mildra de skador på miljön som den ekonomiska utvecklingen kan medföra, utan att framstegstakten minskar.

Trafiknykterhet — sänkt promille

Trafiknykterhetskommittén har överlämnat sitt betänkande "Trafiknykterhetsbrott — Förslag 1970", vari det påtagligaste förslaget är sänkt högsta promillegräns för rattfylleri från 1,5 till 1,2. Två av kommitténs experter har föreslagit lägre gränser: 0,8 respektive 0,5. Ingen i kommittén har under detta ackorderande om tiotusendelar gått hela vägen och föreslagit 0,0. Nå, en sådan (obefintlig) alkoholhalt lär inte kunna mätas, men hur seriöst de sakkunniga än tycks ha arbetat ger denna budgivning ett lätt förbryllande intryck.

Från departement och nämnder (23/70) har ett bra referat av betänkandet, som börjar med att konstatera att mellan 10 och 30 procent av de i dödsolyckorna inblandade förarna har varit alkoholpåverkade. Utöver de kanske 300 dödsoffren för alkoholpåverkade förare tillkommer ett mycket betydande antal personskadeolyckor. Om den synliga brottsligheten (som kommer till myndigheternas kännedom) sägs:

Antalet till statens rättskemiska laboratorium inkomna blodprov på personer som misstänktes för trafiknykterhetsbrott (rattfylleri och rattonykterhet) utgjorde 1968 omkring 18 500 och 1969 omkring 20 000. Antalet personer som fälldes till ansvar för trafiknykterhetsbrott uppgick 1968 till omkring 13 000. I omkring 10 000 av dessa fall utgjorde trafiknykterhetsbrottet huvudbrott. Påföljden i dessa huvudbrottsfall bestämdes i omkring 5 700 fall till böter.

Utvecklingen av den synliga brottsligheten har undersökts för perioden efter 1950. I absoluta tal visar brottsutvecklingen under denna period — bortsett från vissa avbrott — en i stort sett kontinuerlig och mycket kraftig stegring. Sålunda utgjorde antalet brott 1950 cirka 3 000 och 1967 cirka 15 000. Antalet motorfordon steg under den angivna tiden från omkring 570 000 till omkring 3 000 000. Den *relativa* brottsutvecklingen visar från dessa utgångspunkter i stort sett att en minskning inträdde åren 1957—1963 och att huvudtendensen under de senaste åren synes vara endast en mindre ökning.

Mer tveksamt är dock hur det förhåller sig med brottsutvecklingen när det gäller sådana trafiknykterhetsbrott med moped som begås av ungdomar i åldern 15—17 år. Vissa omständigheter pekar på att det i fråga om denna typ av brottslighet bland de unga kan ha skett en ökning under de allra senaste åren som inte bara är att tillskriva de ungas ökade tillgång till motorfordon och en ökad upptäcktsfrekvens som särskilt har avsett de unga. Man måste räkna med att ökningen hänger samman med det ökade alkoholbruket i denna ålderskategori.

En viktig upptäckt är att en betydande del av dem som begår trafiknykterhetsbrott har alkoholproblem. Kampen mot trafikfylleriet kräver därför att man i olika former behandlar dessa alkoholproblem.

I den nuvarande lagstiftningen finns en kompletterande fast promillegräns som markerar skillnaden mellan två olika svårhetsgrader av trafiknykterhetsbrott, rattfylleri och rattonykterhet.

Kommittén har övervägt om man inte bör ta bort denna uppdelning i två svårhetsgrader och ha enbart en nedre promillegräns. Men den har till slut stannat vid det nuvarande systemet med två svårhetsgrader för att därmed underlätta bedömningen av påföljden.

En nyhet i förslaget är att ansvar skall utmätas också om blodalkoholhalten når promillegränsen först *efter* färden. Likaså avser man att kriminalisera alkoholförtäring som sker efter färdens slut men före blodprovstagningen. Sådan efterförtäring har medfört svårigheter för bevisningen.

Drogpåverkan som trafikbrott

Den ansvarsbestämmelse som enligt gällande rätt står till buds för att ingripa mot drogpåverkade fordonsförare är utformad så att ansvar inträder för den förare som är så påverkad av annat berusningsmedel än alkohol att det kan antas att han inte på betryggande sätt kan föra fordonet. Kommittén föreslår att denna bestämmelse — med vissa formella ändringar — till sitt sakliga innehåll behålls oförändrad.

Mot bakgrunden av det alltmer ökade bruket av läkemedel och andra droger med trafikfarliga verkningar framhåller kommittén att det från trafiksäkerhetssynpunkt är angeläget att problemet med drogpåverkade förare ägnas en skärpt uppmärksamhet.

Kommittén understryker angelägenheten av att man genom intensifierad forskning dels söker vidareutveckla och pröva olika analysmetoder varigenom kan fastställas arten och halten av olika droger i blod och urin och dels söker klarlägga verkningarna i trafiksäkerhetshänseende vid olika halter av droger i blod och urin samt vid kombinerat bruk av droger och alkohol.

Rattfylleristens alkoholproblem

För sådana *rattfyllerister* som inte har alkoholproblem och inte heller i övrigt har behov av en individualpreventivt inriktad behandling bör valet stå mellan å ena sidan villkorlig dom i för-

ening med höga böter och å andra sidan fängelse.

Avgörande för valet mellan dessa alternativ torde i regel bli hur pass allvarligt det aktuella rattfylleribrottet är. Om sålunda rattfylleriet framstår som mindre allvarligt bör i de flesta fall väljas villkorlig dom i förening med böter. Om däremot rattfylleriet är av mer allvarlig karaktär — eller det är fråga om återfall — bör under de i övrigt angivna omständigheterna i regel väljas fängelse.

För rattfyllerister med alkoholproblem har kommittén tänkt sig att det skall tillämpas en särskild behandlingsform inom kriminalvårdens ram, nämligen skyddstillsyn med föreskrift om nykterhetsvårdande behandling. Det anmärks att denna påföljd i huvudsak avses komma i fråga i fall där brottet utgör rattfylleri men att den skall kunna förekomma även vid rattonykterhet i fall där påtagliga alkoholproblem föreligger. Om denna påföljd anförts bl a följande:

Enligt gällande rätt kan en person som döms till skyddstillsyn (påföljd som innebär kriminalvård i frihet) åläggas genom särskild föreskrift att undergå nykterhetsvårdande behandling. Sådan föreskrift har emellertid hittills tillämpats i endast obetydlig utsträckning och knappast alls vid trafiknykterhetsbrott.

Kommitténs mening är att skyddstillsyn med föreskrift om nykterhetsvårdande behandling skall kunna utvecklas till en verklig behandlingsform. Kommittén har granskat vilka förutsättningar som finns för ett sådant behandlingssystem, däribland frågan vilka resurser som finns för genomförande av behandlingen. Vidare har kommittén dragit upp riktlinjer för hur systemet skall fungera.

Den behandling som kommer i fråga vid ifrågavarande form av skyddstillsyn är i huvudsak en öppen nykterhetsvård av socialmedicinsk och psykoterapeutisk karaktär i intimt samarbete mellan läkare, nykterhetsvårdare och andra organ.

De farliga bantningsmedlen

Socialstyrelsens vetenskapliga expertis har påtalat riskerna med okontrollerad användning av bantningsmedel.

Med anledning härav har socialstyrelsen med stöd av bestämmelserna i läkemedelsförordningen föreskrivit att förordningen i dess helhet skall från den 1.7.1971 tillämpas beträffande medel, som är avsett att motverka övervikt genom att påskynda födas passage genom tarmen eller bedöva smaksinnet eller eljest nedsätta aptiten, under förutsättning att medlet genom beredning, dosering eller doseringsanvisning iordningställts i bruksfärdigt skick.

I praktiken kommer detta att medföra att medlen ej saluförs i allmänna handeln efter 1.7.1971. På apotek kommer endast sådana medel att få säljas som uppfyller kvalitetsfordringarna för läkemedel, dvs om de påstådda fördelaktiga verkningarna kan styrkas vetenskapligt och om risken för skadeverkningar kan visas vara obetydlig i förhållande till den dokumenterade nyttan.

I allmänna handeln försäljes ett flertal bantningsmedel, som i huvudsak kan hänföras till någon av följande grupper eller kombinationer av dem.

1. Svällande medel, som anges verka lokalt i matsmältningskanalen och ej uppsuges i denna. De bildar i magsäcken en voluminös massa som framkallar mättnadskänsla, vilket skall underlätta en minskning av kaloriintaget. Flertalet av dessa preparat torde även ha en mer eller mindre uttalad laxerande effekt genom att göra tarminnehållet mjukare och mer skrymmande.
2. Medel som uppsuges i matsmältningsorganen och genom verkan på grovtarmen påskyndar födas passage genom tarmen. Detta kan medföra rubbningar och nedsatt aptit med avmagring som följd. När dessa medel saluförs som laxermedel (innehållande t.ex. frangula och aloe-extrakt) är de underkastade läkemedelsförordningens bestämmelser.
3. Medel som bedövar smaksinnet och därigenom minskar aptiten.

Vårdsektorn växer explosivt

Under perioden 1968—1975 väntas antalet heltidsanställda inom socialvårdssektorn stiga med drygt 33 600 personer eller med 77 procent, dvs en genomsnittlig årsökning av 8,5 procent. Under samma period antas primärkommunernas driftutgifter inom socialvården stiga med 134 procent eller från 2 362 miljoner kronor till 5 533 miljoner kronor. Det framgår av en utredning som gjorts på uppdrag av socialdepartementet och som refereras i *Tidskrift för allmän försäkring* (12/70).

De tre huvudformerna av social hemhjälp, dvs hjälp av hemvårdarinnor (husmorsvikarier), hemsamariter och personal för barntillsyn, visar en kraftig ökning de senaste åren. Under en januari-vecka 1969 uppgick antalet av hemsamariter hjälpta personer till 102 600 mot 40 400 motsvarande tidpunkt 1963. En fortsatt utveckling efter denna linje kan väntas dels genom att antalet personer i de högre åldrarna ökar, dels genom att den i lag påbudna uppsökande verksamheten i första hand riktas mot äldre men i följande etapper också kommer att omfatta förtidspensionerade och handikappade i yngre ålder.

I fråga om servicen till barnfamiljer är tendensen inte enhetlig. Tillsyn av sjuka barn i hemmet är en hjälpform som hittills växt sakta, men den måste säkerligen öka kraftigt bl.a. som komplement till den kommunala barn-tillsynen.

Ett nytt inslag i den sociala servicen utgör dagcentra vid vilka pensionärer kan få fotvård, hårvård etc. Inom denna servicegren planerar man att öka antalet betjänade personer från 44 000 år 1968 till 159 000 år 1975.

Hälsokontroll av 66-åringar

En inbjudan till hälsokontroll kommer att sändas till de ca 9 600 personer som är bosatta i Stockholms kommun och som 1971 fyller 66 år. Undersökningen görs i regi av Socialstyrelsen och Stockholms läns landsting och kommer att utföras på Sabbatsbergs sjukhus under tiden januari—juni 1971.

Avsikten är att göra en riktad somatisk undersökning kompletterad med frågeformulär för att i första hand ge en bedömning av den enskilda individens hälsotillstånd men också en mera allmän bild av medicinska och sociala förhållanden hos denna åldersgrupp och därmed tjäna som underlag för framtida hälso- och sjukvårdsplanering.

Alla i åldersgruppen får en personlig inbjudan till hälsokontrollen. Undersökningen kommer att omfatta urinundersökning med avseende på glykos och bakteriuri, hemoglobinbestämning, ögonundersökning (synskärpa och tonometri), hörselmätning, blodtrycksmätning, ekg (enkanal för påvisande av eventuell arytm — oregnbunden hjärtverksamhet), thoraxskärmbild med hjärtvolymbestämning samt tandundersökning. Frågeformuläret omfattar frågor med anknytning till den somatiska undersökningen, frågor med psykiatrisk inriktning samt frågor av social natur t.ex. avseende yrkesarbete och behov av hemhjälp.

Avvikelser som påvisats vid den somatiska undersökningen leder till kontroll hos läkare vid särskild efterundersökningsstation. Läkaren sätter preliminär diagnos och tar ställning till vårdbehovet och remitterar eventuellt patienter för fortsatt omhändertagande. Sannolikt kommer flertalet remisser att ställas till medicinsk poliklinik. Kvinnor med bakteriuri kommer dock att i första hand remitteras till gynekologpoliklinik.

Fall med nedsatt synskärpa remitteras först till optiker och av denna eventuellt vidare till ögonläkare.

Ger tonometriundersökningen misstanke på glaukom (grön starr) remitteras till ögonpolikliniken. På motsvarande sätt kommer de fall där hörselnedsättning har

konstaterats att remitteras till öronpoliklinik. Det är mycket angeläget att vederbörande ögon- respektive öronläkare besvarar och återsänder remisserna.

Barnolyckorna

Försäkringstidningen (9/70) ägnar sig i en rad artiklar åt de faror som barn utsätts för — i hemmet och utanför. Ett viktigt litet bidrag har rubriken "Vad gör doktorn åt barnolyckorna?" Vi citerar:

De små barnens relativt sett enkla riskmönster utvecklas med åren till ett mera komplicerat förlopp. Det blir svårare och svårare för föräldrarna att förebygga riskmomenten i och med barnets tilltagande initiativkraft. Lek-reviret ökar i omfattning och är inte längre lika enkelt att överblicka. En olycka händer förr eller senare. Kanske inte så allvarlig, men ett besök hos doktorn brukar ju inte höra till ovanligheterna. Vad gör då en läkare åt barnolycksfallsutvecklingen? Eftersom de dagligen ser resultatet av onödiga olyckor har många av barnläkarna engagerat sig i den olycksförebyggande verksamheten. Och resultaten har inte uteblivit.

Docent Jan Stahle vid Akademiska sjukhuset i Uppsala gjorde exempelvis en uppmärksam utredning om skadorna hos barn under en femårsperiod i början av sextiotalet. Den största boven i det här sammanhanget är sk natronlut, även kallat natriumhydroxid eller kaustik soda. Det bör uppmärksammas att så starka saker som koncentrerade syror av typen ättikssyra, saltsyra m fl vanligen ger mindre uttalade skador och därmed också mindre framtida men, än natronlut. Under en femårsperiod 1961—1966 vårdades 23 barn med etskadorna, således skador som har uppkommit vid förtäring av frätande medel, på öronkliniken i Uppsala. I 16 fall var orsaken skada av lut eller luthaltiga medel. Före den "drive" som gjordes mot lutmedlen i handeln 1965—1966, förvarades medlen i färggranna burkar och förpackningar, bl a en med en stor röd tupp på

förpackningens vita framsida. På förpackningarnas baksidor fanns några finstiltade rader om att medlet var farligt att förtära. Den typen av saluföring torde i stort sett ha försvunnit efter publiciteten kring docent Stahles utredning.

Ofta blir skadorna mycket svårartade. Matstrupen kan skrupna ihop och detta kan sedan kräva behandling under återstoden av den skadades liv. Hos en femåring vars matstrupe normalt är 10—15 mm kan passagen skrupna ihop till 2—3 mm. Var och en förstår att det blir svårt att äta och utvecklas normalt för det barnet. Efter läkningen av en sån här skada måste matstrupen sedan regelbundet vidgas med en sonder, en gummislang.

— Sakliga skäl för användandet av luthaltiga medel saknas. Moderna syntetiska tvätt-, disk- och rengöringsmedel, baserade på tvål eller synteter är lika effektiva, och de är relativt ofarliga för barnen. Dessa medels pH ligger vanligen mellan 7—10,6 och överstiger inte 11. Toxiciteten är dessutom mycket ringa, säger docent Stahle.

Att upplysning behövs är ställt utom allt tvivel. Så sent som i augusti i år fick man på öronkliniken i Uppsala in en ettårig pojke som hade utbredda frätsår i mun och svalg efter att ha slickat i sig ugnsgrengöringsmedlet "Ugni", vilket innehåller 10 procent natronlut.

— Efter den kampanj vi bedrev mot barnolycksfall 1965—1966 har vi kunnat notera en minskning av denna typ av olycksfall. Tyvärr förekommer de dock i allt för hög frekvens fortfarande, anser Jan Stahle.

Boendeservice — vackra tankar

Boendeservicens roll är att underlätta betungande hushållsarbete, öka möjligheterna till personlighetsutveckling och hälsofrämjande aktiviteter och medverka till ökad trygghet, gemenskap och jämlikhet, framhåller servicekommittén, som tillsattes 1967, med statsrådet Camilla Odhnoff som ordförande.

Det är ett samhällsansvar att planering och åtgärder får till resultat att full behovstäckning uppnås när det gäller service till barn, äldre, handikappade och sjuka. Samma målsättning bör gälla för fritidsservice och kulturdistribution samt varudistribution, mat-hållning, tvätt etc. En utbyggd boendeservice är ett medel att uppnå väsentliga sociala samhällsmål, framhåller kommittén, som hoppas att mål-avsnittet i betänkan- det ska ge underlag för en intensifierad och vidgad målsättningsdebatt på serviceområdet.

Betänkandet innehåller också förslag till omedelbara åtgärder på två delområden: finansiering av servicelokaler samt främjande av utvecklingsprojekt. Kommittén anser bl a att finansieringsvillkoren för olika statliga låneformer avseende lokaler skall utformas så enhetligt som möjligt. På sikt bör anläggningsstödet begränsas till en enda statlig låneform. Låne- och bidragsvillkoren bör innehålla ett krav på samordning och alternativ användning av lokaler.

Slutligen föreslår kommittén att en särskild delegation för utvecklingsprojekt skapas, vilken bör lyda under bostadsstyrelsen.

Allt detta låter förträffligt. Tyvärr råkar det dock vara så att all service för dem som behöver den till slut allra mest beror av de medmänniskor som skall ge den. Vi skall vara glada åt att man försöker lösa lokalfrågorna, men lokalerna fungerar först då de får någorlunda kompetent servicepersonal. Och där fortsätter den svenska välfärdskrisen.

Farligt smask!

En okänd typ av allvarlig salmonella framkallas av kokos- och chokladbollar. Hälsovårdsmyndigheterna i Stockholm och Linköping har fått blixtlarm från Statens bakteriologiska laboratorium: Stäng de tre fabriker som tillverkar sötsakerna. Två fabriker ligger i Stockholm, en i Linköping.

Det är 30 fall av salmonella som ligger bakom det dramatiska beslutet. De människor som drabbats har samtliga ätit sötakerna. Myndigheternas första steg var att beordra stängning av fabriker. Det andra blev att samla in alla de kokos- och chokladbollar som finns ute i affärerna landet runt.

Det tredje steget hoppas man skall bli förhindrandet av att "olyckan" upprepas utan att sötakstillverkarna behöver ruineras.

Skyddad verkstad — samhällsvinst

Det har förekommit kritik mot de skyddade verkstäderna, då man helst skulle vilja se att de handikappade i högre grad borde inlemmas i det normala arbetslivet. Men i *Fackföreningsrörelsen* (26/70) har Macke Nilsson ett kort reportage som ger ett exempel på en verkligt lyckad skyddad verkstad.

Skyddad verkstad. Handikappade människor. Det brukar vara något särskilt med det. Något avgränsat, något nödhjälpsbetonat, något fattigvårdsaktigt, något terapeutiskt, som man håller sig med i brist på något annat.

Arvidsjaur. Läderprodukter startade som en sådan där "skyddad" verkstad.

Men allt gick snett. Utgifterna började tänga en nivå, där kommunen inte orkade med längre. Socialnämnden tänkte ge upp.

Då tog man ett nytt grepp. Kommunalförbunden tog ansvaret och fick två års nådetid.

I dag är fabriken, med 40-talet anställda, europastörst i skidstavar och omsätter cirka 3,5 miljoner kronor.

Och Läderprodukter lever inte längre ett eget, avgränsat liv vid sidan om samhället — som ett "fall" för det sociala — utan betraktas som ett helt normalt industriföretag!

De människor, som arbetar i fabriken, känner sig inte "handikappade". De utövar ett vanligt arbete. Den sk skyddade verk-

staden är sammanförd med den övriga produktionen. Människor med olika slags handikapp arbetar sida vid sida med andra yrkesarbetande.

Erland Lindmark, 40 år, står bland de andra och gör sitt jobb — en detalj i skidstavarna — flinkare än många andra. Han anses som en mycket skicklig yrkesarbetare. Men han hör inte och han kan inte tala och hans syn är starkt begränsad.

Men han betraktas inte som handikappad. Han gör sitt jobb som alla andra arbetare.

Fabriken har nu i stort sett specialiserats på skidstavar; den ursprungliga läderproduktionen är en udda serviceverksamhet, som förmodligen avvecklas. I Arvidsjaur anses det allmänt, att det främst är kommunalrådet *Sten Laestadius* (s), som med fantasi och hårdhänta affärsmetoder har drivit fram industrin till en ledande ställning på sin marknad.

Den senaste bragden är en överenskommelse med Sandviken, som innebär att Sandviken lägger ner stavtillverkningen men säljer stålstavar från Arvidsjaur under sitt firmanamn på världsmarknaden. Sedan har fabriken själv utvecklat förtroendeingivande produkter. Det stora slagnumret är Assar-staven, som inte bara lånat kändisnamnet från *Assar Rönnlund*. Det är Assar, som har konstruerat staven och han deltar själv i säljarbetet.

I år tillverkar fabriken i Arvidsjaur 400 000 par skidstavar — och exporten ökar kraftigt.

Någon profit ger inte fabriken. — Men det går ihop, säger *Sten Laestadius*.

Och samhällsekonomiskt är fabriken en vinst.

Sämre arbetsmarknad för handikappade

På senare år har färre handikappade än tidigare fått arbete på öppna marknaden trots goda konjunkturer, sade representanter för Handikapporganisationernas centralkommitté (HCK), när de nyligen uppvaktade statsministern och inrikesministern, skriver *Svensk Socialvårdstidning* (12/70). De menade, att det därför är viktigt,

att Arbetsmarknadsstyrelsen får ökade resurser till arbetsvården. Vid uppvaktningen framhöll de vidare följande.

En orsak till att handikappade inte har arbete, är att de hamnar i en lång rad köer, när de efter olyckshändelser, sjukdomar behöver ta arbetsvårdens tjänster i anspråk för att komma till ett produktivt liv. Förhållandena för den enskilde försämrats ofta väsentligt under denna väntan — det fysiska handikappet förvärras liksom den psykiska statusen och familjens ekonomiska situation. För den enskilde är detta en tragedi, för samhället ett slöseri med ekonomiska resurser.

En annan förklaring till att handikappade inte har arbete, är att det utvecklingsarbete och den forskning, som ligger till grund för utformningen av arbetsmiljö, arbetsprocesser och normalprestationskrav, väsentligen har inriktats efter företagsekonomiska principer, som åsidosatt människornas behov. Detta har inneburit dels, att stora delar av arbetsmarknaden är stängd för dem, som har handikapp, dels att arbetsmiljön gör människor handikappade. Den vållar olycksfalls-skador, försämrings-skador, bullerskador, allergiskador, psykiska stresskador. Många krafter i samhället måste samverka för att vända denna utveckling.

En tredje orsak till att handikappade inte har arbete är, att det råder en utbredd okunnighet om de handikappade som arbetskraft, vilket leder till, att många som kan göra en produktiv insats, aldrig får tillfälle att göra det. En arbetsgrupp som intensivt skall arbeta med den frågan, har just utsetts. I arbetsgruppen ingår representanter från SAF, LO, TCO, SACO och HCK.

Utvecklingsstörda störande?

Med indignation har en del av dagspressen refererat en minst sagt märklig syn av en statlig myndighet. Här återges *Arbetets* reportage 8/12/70:

Allmänna reklamationsnämnden

har dömt en resebyrå att ersätta fyra svenskar som semestrat på Madeira, med 50 kr vardera. Nämnden ansåg att svenskarna störts av 16 utvecklingsstörda patienter som i rehabiliteringssyfte vistades på samma hotell. De störande momenten bestod i att patienterna "vaggade med kropparna, smällde med bubbelgum och skraktade hejdlöst".

— Detta är högst intolerant. Jag är förvånad både över dem som anmält detta och reklamationsnämnden som dömt. Man får verkligen omvärdera svenskens påstådda förståelse för utvecklingsstörda, säger medicinalrådet Karl Grunewald i Socialstyrelsen till Arbetet.

Reklamationsnämnden som lyder under handelsdepartementet, fick en anmälan från de fyra svenskarna som ansåg sig svårt störda. Nämnden prutade på ersättningskraven men dömde ändå resebyrån för att de placerat utvecklingsstörda människor "på fel hotell".

Reklamationsnämndens dom och anmälnas intolerans har väckt stor förvåning hos vissa specialister. Doktor Ingrid Gottfries på S:t Lars sjukhus i Lund säger:

— Det är förvånande att man inte har större tolerans. Man måste förvåna sig både över anmälna och reklamationsnämnden.

Medicinalrådet Grunewald är förvånad över att reklamationsnämnden dömt resebyrån att ersätta de fyra svenskarna. Han är också förvånad över att nämnden inte vänt sig till socialstyrelsens specialister för utlåtande.

Medicinalrådet Grunewald säger till Arbetet:

— Dessa patienter får ofta chockartade positiva upplevelser. De visar sina bästa sidor när de får byta miljö. Patienterna kan naturligtvis göra ett naivt intryck bland andra människor. Men deras glädje är ytterst oförarglig.

— Med detta som bakgrund är det konstigt, att resebyrån dömts att ersätta. Man får verkligen omvärdera föreställningen om toleranta svenskar i detta sammanhang.

Ja, det brukar ju sägas att resor vidgar vyerna. Man hade väl snarast hoppats att svenskarna skulle lära sig av sydlänningarnas attityd till sina på detta sätt avvikande medmänniskor. Där kristen syn ännu lever kvar betraktas de med kärlek och rent av vördnad. Tanken bakom detta är sannolikt obegriplig för historiskt okunniga; den är kort och gott att den mentalt oansvarige är den enda syndfria människan!

De handikappades miljö debatteras på marskurs

Handikappinstitutet kommer den 15—19 mars 1971 åter att anordna fortbildningskursen "Handikappades miljöproblem". Kursen vänder sig till medicinsk, pedagogisk, social och teknisk personal, som ska stimuleras till diskussion om levnadsformer, miljö och annat som påverkar den handikappades tillvaro.

En rad olika tekniska hjälpmedel kommer att demonstreras: Ett viktigt ämnesområde på schemat är frågan om hur bostäder, ofentliga byggnader och allmänna transportmedel ska utformas för att vi ska få ett så handikappvänligt samhälle som möjligt.

Sociala och ekonomiska frågor kommer också att tas upp.

Avgiften för kursen är 380 kr (exklusive resa, logi, kost) och anmälan ska vara inne senast den 5/2 1971 till Handikappinstitutet, Fack, 161 03 Bromma 3. Vidare upplysningar lämnas per tel 08/87 01 70 (Ingegärd Högberg, Arne Litzén).

socialmedicinsk tidskrift

Prenumerationspris: (inklusive moms.)

Helår kr 40, halvår 25

Studerande helår kr 20.

Tidskriften utkommer med 10 nummer per år (1 per månad utom juli och augusti).

Lösnummer kr 5. (exkl. moms.) Dubbel-nr och Special-nr högre pris.

Atergivande helt eller delvis av originalartiklar ur **smt** utan angivande av källan förbjudes.

Annonsavdelning:

Red. Nils Bytner, Strandliden 60, 162 04 Vällingby.
Tfn 08-38 52 99, 38 77 58.

Annonspriser:

Omslagets andra sida kr 550, omslagets fjärde sida kr 650,

helsida kr 500, halvsida kr 300, kvartsida kr 175 mm-pris kr 1:50 per enkel spalt, 70 mm.

Spalthöjd 210 mm, spaltbredd 70 mm, sidans bredd (2 spalter) 150 mm.

Utgivningsplan 1971

Nummer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Utkommer	25/1	25/2	25/3	23/4	24/5	25/6	24/9	25/10	25/11	17/12
Sista manus-kriptdag										
för annonser	28/12	25/1	22/2	22/3	22/4	24/5	23/8	23/9	25/10	18/11
platsannonser	5/1	5/2	5/3	1/4	5/5	7/6	3/9	6/10	5/11	1/12